

สรุปสาระสำคัญการวิเคราะห์ในกรณีข้อให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหรือตีความพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เมื่อ ๑๕ ธ.ค.๖๔ นายศรีสุวรรณ จรรยา เลขาธิการสมาคมองค์การพิทักษ์รัฐธรรมนูญไทย ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อขอให้นำความส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหรือตีความพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษฯ ที่เคยออกมาหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตาม มาตรา ๕๐ (๑๐), มาตรา ๖๓, มาตรา ๑๗๕ ประกอบ มาตรา ๒๓๐ (๑) หรือไม่

นายศรีสุวรรณฯ ให้ข้อสังเกตว่าตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ เป็นต้นมา ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษถึง ๕ ครั้ง ซึ่งเป็นการบำเพ็ญพระราชกุศลตามราชประเพณีในวาระสำคัญของบ้านเมือง ที่ทุกรัฐบาลจะดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง แต่เมื่อพิจารณาบัญชีลักษณะความผิดท้ายพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษฯ ที่ผ่านมาพบว่า มีการสอดแทรกหลักเกณฑ์และความผิดในบางความผิดที่อาจจะไม่เหมาะสม ชัดหรือแย้งต่อบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ (มาตรา ๖๓) อันไม่ควรที่จะได้รับการอภัยโทษมารวมอยู่ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ ดังกล่าวด้วย อาทิ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เป็นต้น

ข้อกฎหมายที่ต้องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้

มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑๐) ไม่รวมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

มาตรา ๖๓ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริม ให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๗๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

ข้อสังเกต

(๑) ผู้ตราพระราชกฤษฎีกา ได้แก่ พระมหากษัตริย์ เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกาแล้ว เห็นว่าเหมาะสมและใช้ได้ก็จะนำขึ้นทูลเกล้าเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(๒) ผู้ตรวจการแผ่นดิน ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ตีความกรณีพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษฯ นั้นชัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยศาลรัฐธรรมนูญต้องรับพิจารณาเพื่อวินิจฉัยหรือตีความ เพราะเป็นการออกพระราชกฤษฎีกาตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๕

(๓) ถ้ารัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี มีเจตนาไม่ขอพระราชทานอภัยโทษฯ แก่บรรดานักโทษคดีทุจริต ก็ต้องเขียนไว้ในพระราชกฤษฎีกาฯ ให้ชัดเจนว่า "พระราชกฤษฎีกานี้ไม่ใช้บังคับแก่นักโทษผู้ต้องคดีทุจริต"

(๔) แม้ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยหรือตีความเป็นเช่นใด ผลที่เกิดขึ้นจากการที่นักโทษได้รับการลดโทษนั้นแล้วตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษฯ ที่ประกาศใช้ ในฉบับที่ผ่านมาดังกล่าว ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะตามกฎหมายห้ามย้อนหลังในทางที่เป็นโทษ